

דבר העורכת

לקוראים שלום!

שנת 2016 שמחה! שתהיה שנה אזרחית מוצלחת, מלאה בתגליות בולאיות מרתקות ואיסוף מהנה 😊. הגיליון הפעם מוקדש לדובים: השנה ימלאו 90 שנים מאז שפורסם לראשונה ספר על פו הדב, ו-60 שנים לפטירתו של מחבר הספר א.א. מילן. בהזדמנות זו נבקש לצטט את אחד מתובנותיו של פו:

“הבטח לי שתזכור תמיד: אתה אמיץ יותר ממה שאתה מאמין, חזק יותר מאיך שאתה נראה, וחכם יותר מכפי שאתה חושב.”

דב גריזלי על מעטפת יום ראשון מקנדה (1997)

אז מה בגיליון? אני מספרת קצת על פו הדב (אם לא קראתם עדיין את ספריו אז כדאי שתמהרו ותקראו). גיל רובין כותב על דובי צעצוע. לאחר מכן מאמר של יורם דובוש כהן על בולי הדובים הראשונים. בפינה רהנפקות מהעולם אנחנו מצטרפים לחגיגת מלחמת הכוכבים. ולבסוף, בכל גיליון, חידון בולאי נושא פרסים.

שלכם, שביט

פו הדב שביט טלמן

בסוף החודש ימלאו 60 שנים לפטירתו של הסופר אלן אלכסנדר מילן, הלא הוא א.א. מילן, יוצרו של פו הדב וחבריו. ייתכן שפו הוא הדב המפורסם ביותר בעולם ובמאמר זה נתאר איך הכל התחיל.

א.א. מילן היה סופר ומחזאי. ליום ההולדת הראשון של בנו יחידו, כריסטופר רובין, קנה מילן דב צעצוע. הוא קרא לדב "ויני" על שם דובה שהגיעה באותה השנה לגן החיות בלונדון מקנדה. כריסטופר רובין אהב מאד את ויני, והם טיילו רבות ביחד ביער שהשתרע מחוץ לביתם. עם השנים קיבל כריסטופר חיות נוספות: תחילה חמור (איה) ולאחר מכן את חזרזיר ואת קנגה, רו וטיגר, אותם כבר בחר מילן בקפידה על מנת שישתלבו בסיפורים שכתב. את ינשוף וארנב מילן המציא לחלוטין – הם לא היו חלק מצעצועיו של רובין. כריסטופר רובין היה ילד עם דמיון מפותח – הוא טייל ביער עם חבריו הצעצועים והמציא סיפורים. כשחזר סיפר לאביו על קורותיהם, ומילן השתמש בסיפורים כבסיס לספריו ולשיריו.

מילן כתב בסך הכל ארבעה ספרים המבוססים על הרפתקאותיו של בנו: הראשון והשלישי היו ספרי שירה לילדים, והשני והרביעי – ספרי פו וחבורתו. הספר השני נקרא "ויני הפו" והוא התפרסם ב-14.10.1926. שנתיים לאחר מכן בא בעקבותיו הספר "הבית בקרן פו". את הספרים המקוריים ואת רבים מתרגומיהם מלווים ציוריו של ארנסט שפארד, שנעשו תחילה בשחור לבן ומאוחר יותר בצבע, והפכו לחלק

יפן 2015

בלתי נפרד מהספר. דב הצעצוע שעל-פיו צויר פו הדב הוא זה של גראהם שפארד, בנו של המאייר.

בולים וגליונית מזכרת שהונפקו באנגליה ב-2010 לרגל שנת ספרות הילדים עם איורים מהספרים

הספרים תורגמו ל-30 שפות וזכו לפרסום רב. אך הפרסום המטאורי התרחש אחרי שחברת וולט דיסני קנו את הזכויות על הדמויות ב-1961. מאז יצאו עשרות ספרים, סרטים ומאות מוצרים עם הדמויות המוכרות. חברת דיסני הא האחראית לכך שכולנו מכירים את פו, איה, חזרזיר, קנגה, רו, טיגר, ארנב, ינשוף וכריסטופר רובין, על שלל הרפתקאותיהם ופילוסופית החיים שלהם.

גליונית מזכרת שהונפקה בקנדה ב-1996 לכבוד חודש איסוף הבולים, עם הדמויות שיצרו דיסני

ומה על האנשים שמאחורי הסיפורים? כריסטופר רובין האמיתי נטר לאביו שהשתמש בו ובסיפוריו כבסיס לספר. בבגרותו הייתה לו חנות ספרים קטנה בעיר דבון, בדרום אנגליה, בה הקצה פינה זעירה ולא מובלטת לספרי אביו. א.א. מילן בחר לכתוב ספרים למבוגרים לאחר פרסום ספרי הילדים. הוא ראה בכך ייעוד מכובד ורציני יותר. למרות נסיונותיו, המבקרים קטלגו אותו כסופר ילדים והוא לא ראה הצלחה בספרים שכתב לאחר מכן. הוא נפטר ב-31.1.1956 בביתו שליד יער אשדאון, הלא הוא יער מאת האקרים.

דובי צעצוע

גיל רובין

דב בקרקס

כמעט כולנו זוכרים את החיבוק עם הדובי שהיה לנו בילדותנו.

מזה למעלה ממאה שנה משמשים הדובים כבני לווייה לבני אדם. הדוב, שבטבע נחשב כחיה אצילה, הפך לליצן בקרקסים ובירידים, ומשם הייתה הדרך קצרה להפוך לצעצוע לילדים.

בתחילת המאה התשע עשרה בנו יצרני הצעצועים, שהיו בעצם נגרי עץ, צעצועי דובים גדולים שנסעו על גלגלים (כמו סוסי עץ), ועליהם היו הילדים רוכבים. צעצועים אלו היו נפוצים בכל אירופה, והיו בעיקר נחלתם של ילדי העשירים.

ב-1880 הוקם בגרמניה המפעל הראשון לייצור בובות בד ממולאות: היה זה מפעלה של **מרגרט שטייף**, אשר לפני כן התפרנסה מייצור עצמי ומכירה של כריות לסיכות ומחטים עבור תופרות וחייטים. הציבור התלהב מאוד מהבובות שייצרה שטייף, וחיש מהר הגיעו הזמנות לכמויות גדולות. בעקבות ההצלחה של בובות הבד, החליטה מרגרט שטייף לייצר גם דובי צעצוע מבד. העיצוב נעשה על פי רשומים של דובים בגני חיות, פרי עבודתו של ריצ'רד, אחיינה של מרגרט. מאז שנת 1902 ועד היום ייצר מפעל שטייף כשבעה מיליון דובים ממולאים. חברת שטייף עודנה פעילה, והדובים מתוצרתה נחשבים לאיכותיים ביותר בשוק.

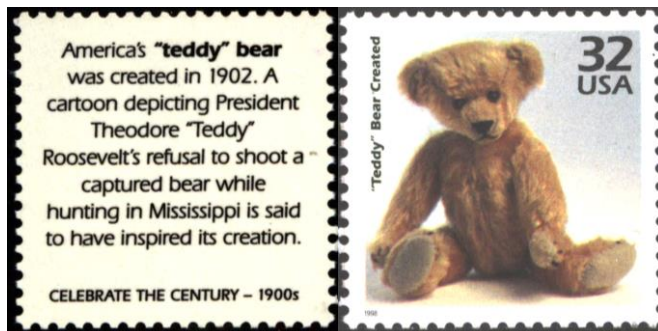

חותמת ביול של חברת שטייף

בתחילה יוצרו בובות הדוב עם גיבנת גדולה וחוטם ארוך, תוך נאמנות למראהו של הדוב בטבע. עם השנים התברר כי הילדים נרתעים במקצת מצעצוע המעוצב תוך שמירה על דיוק זיאלוגי, ומעדיפים גירסה מרוככת. כך נעלמה הגיבנת, האף התקצר והפנים התעגלו. היצרנים גם העלימו את הפה בעל השיניים המפחידות, ובמקומו יצרו לדוב חיוך רחב ושמח. כך נולד דוב ממין אחר, ידידותי יותר, איתו הילד מתקשר ברצון.

בובות הדוב נשמעות לתכתיבי האופנה, והחומרים מהם הן עשויות השתנו עם השנים. חלק מהדובים הישנים מלאים בנסורת, רפיה, קאפוק (סיב צמחי), ואילו הדובים החדשים מלאים בפוליאסטר. העיניים שהיו עשויות תחילה מכפתורים הפכו עם הזמן

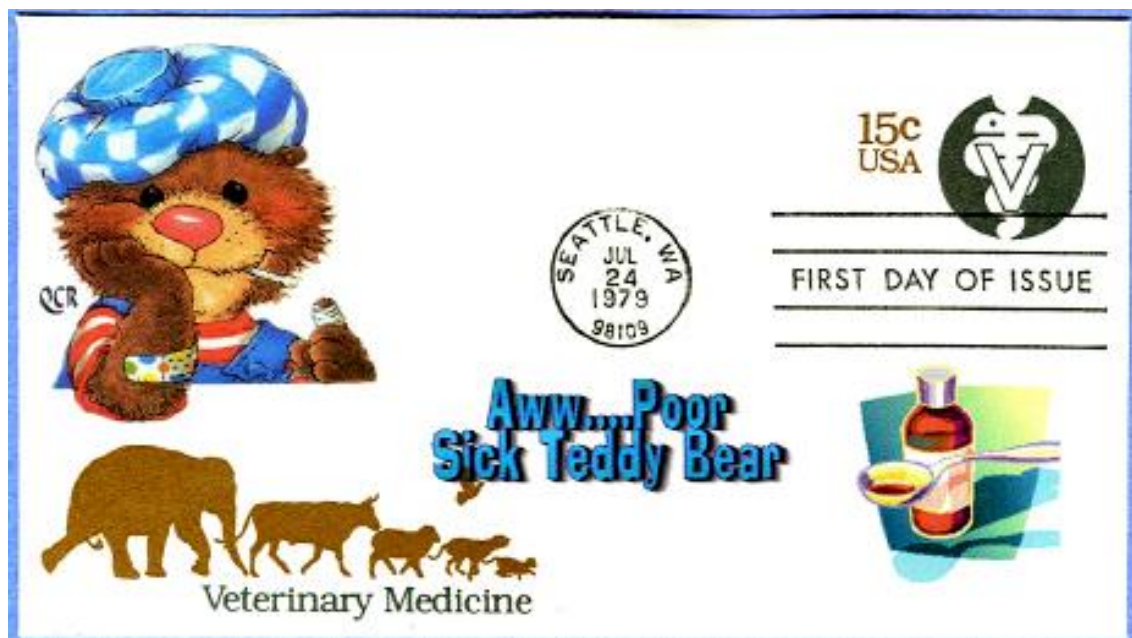
לעיני זכוכית, והיום שוב מיוצרות מפלסטיק, באיכות גבוהה. דגש מיוחד ניתן לאפו של הדוב: אף תפוז הוא סימן לאיכות גבוהה של הבובה, להבדיל מאף עשוי פלסטיק. אפו של הדוב מגדיר את אופיו, והוא יכול לשנות את כל הבעת פניו.

צדו האחורי של הבול האמריקאי מסדרת "חגוג את המאה" מתאר את סיפור "לידתו" של הדוב טדי.

סיפור מפורסם מספר על נשיא ארה"ב **טדי רוזבלט** שיצא לצייד, אך לא צד מאומה. עוזריו תפסו גור דובים וקשרוהו לעץ, והציעו לטדי לירות בו, אך הוא ריחם על החיה המסכנה, וסירב. קריקטורה שפורסמה בעיתון על המקרה נתנה תנופה אדירה ליצרני בובות הדובים. אחד היצרנים שלח מכתב לנשיא, ובקש להשתמש בשמו כשם לדובים שייצר. רוזבלט הסכים,

ומאז נקראים הדובים טדי (Teddy Bear). כדי להמחיש את חשיבותו של הדוב "טדי" בתרבות האמריקאית, די אם נציין כי הציבור האמריקאי בחר בו להיכלל בסדרת "חגוג את המאה", כאחד המציינים התרבותיים של העשור הראשון של המאה העשרים.

הדוב טדי חולה!

בובות הדוב מילאו תפקיד חשוב בהיסטוריה. רבים מהילדים שהופרדו מהוריהם באזורי הקרבות במלחמות העולם הראשונה והשניה בחרו לקחת עימם את הדובי שלהם, מזכרת לבית שרחק. בין הילדים לבובות הדובים נוצר קשר מיוחד: הילדים מעניקים לדובים חיבה, והם מעניקים לילדים ביטחון. הדובי הוא בבחינת חבר של הילדים, ומאחר שאינו בן אנוש ואינו עונה אין הילד חש מאוים מהדוב. זהו מאפיין פסיכולוגי העונה על צורך בסיסי של הילד.

דובי צעצוע עלולים גם להיות יקרים. בשנה שעברה מלאו לחברת שטייף 125 שנה, ולכבוד המאורע הם ייצרו סדרה מצומצמת (ובה – איך לא? – 125 פריטים) של דובים יקרים במיוחד. הפרווה של דוב מסדרה זו עשויה סיבי זהב, העיניים מכילות 20 יהלומים זעירים, והכול במחיר השווה לכל נפש – \$76,000. הדוב היקר ביותר בהיסטוריה הוא מתוצרת שטייף (1905), ונכלל בעיזבונו של **הקולונל הנדרסון**. הדוב הזה ליווה את הקולונל מימי ילדותו, ושירת עימו לכל אורך מלחמת העולם השנייה. בשנת 1994, לאחר מותו של הקולונל, הוא נמכר במכירה פומבית בסכום שיא של \$195,000.

לתגובות ניתן לפנות לגיל רובין בכתובת: ke1234@bezeqint.net

הדובי הבולאי המפורסם ביותר

הדוב הבולאי המפורסם ביותר הונפק ב-5.6.96 על ידי הדואר בניו זילנד. זהו בול צדקה בערך נקוב של 40 סנט, עם תוספת 5 סנט לבריאות הילדים. הבול נועד לעודד הורים לחגור תינוקות במושב מיוחד, ומה מעודד יותר מדובי הנותן דוגמה עצמית? הבול בעיצוב זה הוכן בשלוש גרסאות – רגילה, דביקה מאליה, ובתוך גליון מזכרת עם בול נוסף.

אלא שבעיון נוסף בבול ניתן להבחין שהדובי (ולכן גם התינוק) יושב עם פניו לכיוון הנסיעה, בעוד שתינוקות אמורים לשבת וגבם לכיוון הנסיעה! הייתכן כי הדובי, ידידו הטוב ביותר של הילד, יהיה טועה ומטעה?!

הטעות בעיצוב נתגלתה בזמן, והדואר הניו-זילנדי החזיר את הבולים והשמיד אותם. במקום זאת הופצו בולים מהם נמחק הדובי המטעה. הבולים החדשים הופצו בזמן, ובכך היה אמור להיגמר הסיפור כולו.

אלא שטעות גוררת טעות: בשני משרדי דואר הופצו בטעות הבולים השגויים ביומיים הראשונים למכירה

לקהל הרחב. קצת יותר מאלף בולים רגילים וקצת יותר מחמש מאות בולים דביקים מאליהם נמכרו עד שנגלתה הטעות השניה. לפי קטלוג סקוט מחירו של בול שגוי כזה עומד על \$1500 - הרבה פחות ממחירו של דוב שטייף בן מאה שנה. ובכל זאת, עבור אלו שקנו את הבולים הללו בארבעים וחמישה סנט באשנב הדואר הפכה קומדית הטעויות הזו למשתלמת ביותר.

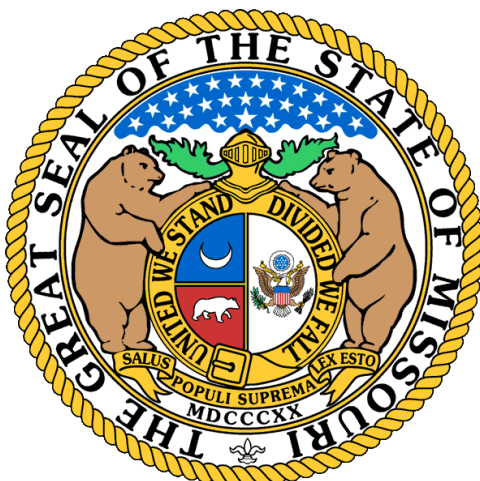
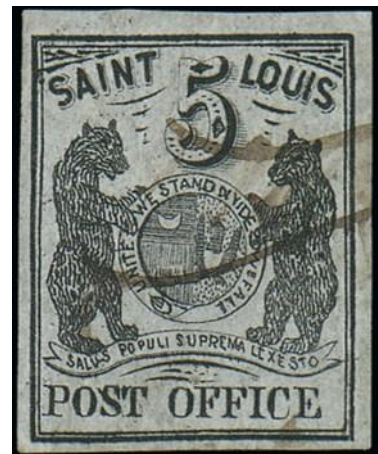
הדובים הראשונים

יורם דבוש כהן

אחד הנושאים אותם דבוש אסף היה בולי דובים. מאמר זה הוקדש לסיפור מופלא על בולי הדובים הראשונים בעולם ועל ידידות בין אספנים.

בולי הדואר הראשונים של ארצות הברית הונפקו ב-1.7.1847. כשנתיים קודם לכן נקבעו תעריפי דואר קבועים בכל ארצות הברית, אבל התשלום נגבה ללא שימוש בבולים. מספר מנהלי דואר בערים ראשיות בארצות הברית החליטו להנפיק **בולי דואר מקומיים**. באנגלית מכונים בולים אלו Postmaster Provisionals. הבולים הראשונים הונפקו בניו יורק ב-1845 ומיד אחריהם בעיר סנט לואיס שבמדינת מיזורי.

מנהל הדואר המקומי, מר **ג'ון וימר**, דאג להנפקתם של בולים בערכים 5 סנט ו-10 סנט – התעריפים אז למשלוח מכתבים למרחק של עד 300 קילומטר ומעל ל-300 קילומטר, בהתאמה. בפרסום בעיתון המקומי של סנט לואיס מ-1845 פורסמה הודעה שהסבירה, שהבולים מהווים הוכחה שדמי הדואר שולמו, ושניתן לשלשל את המכתבים המבולים בכל תיבת דואר, והם יטופלו ויגיעו בבטחה ליעדם. צריך לזכור שהבולים הראשונים בעולם הונפקו באנגליה בשנת 1840, ולכן ניתן להניח כי עד אז איש מתושבי העיר לא ראה מימיו בול, והיה צריך להסביר לציבור הרחב מהו ה"פטנט" החדש הזה.

המגן של מדינת מיזורי.

הבולים של סנט לואיס היו בלתי משוננים ועם דבק. הכיתוב מציין **דואר סנט לואיס**, ולצידו נראים שני דובי גריזלי המחזיקים את המגן של מדינת מיזורי. בהיקפו של המגן מופיעה כתובת באנגלית "מאוחדים נעמוד – מפולגים ניפול" ובתחתיתו כתובת לטינית בה נאמר "רווחת האנשים הינה החוק העליון". במרכז נראה דב נוסף – סמל לאומי ולעוצמה. הבולים הודפסו בצבע שחור על נייר אפור ירקרק. ניתן היה לרכוש אותם בדף ובו מספר בולים. עלותם לקונה הייתה גבוהה מעט מערכם הנומינאלי, כדי לכסות את עלות הדפסתם.

הסיפור אודות הבולים של סנט לואיס ידוע היטב בין אספני הבולים, והם יקרים ונדירים מאוד. כאשר מוצע בול כזה במכירה פומבית - וזה קורה לעיתים רחוקות בלבד - מחירו מרקיע שחקים. ב-2003 נמכרה מעטפה ועליה שני בולים בערכים של 10 ו-20 סנט במחיר צנוע של 176,000 דולר. בול בודד נמכר באותה מכירה ב-88,000 דולר.

בין שלל פעילויותיו השתתף דבוש באופן קבוע בפורום **אוספים ואספנות** באתר "תפוז" <http://www.tapuz.co.il/forums2008/forumPage.aspx?forumId=485>.
יום אחד, הוא פרסם בפורום את הסיפור של בולי סנט לואיס, והוסיף שהיה מאוד שמח לצרף אותם לאוסף בולי הדובים שלו. כמובן, היה לו ברור שחלום זה לעולם לא יתגשם, בגלל נדירותם ומחירם הגבוה.

והנה כחודש מאוחר יותר קרא הודעה בפורום מאת מנהל הפורום, **אריק שורץ**, ובה כתוב: "אחד מחברי הפורום ישמח מאוד לדעת מה הצלחתי להשיג עבורו במאמץ רב ב-eBay". כשראה את התמונה המצורפת הבין כי הפניה הייתה מיועדת אליו, ולבו החסיר פעימה.

דבוש לא הבין איך אריק השיג את המעטפה הזו עם שני הבולים. הייתכן כי אריק שילם עשרות אלפי דולרים עבור פריט זה, והוא מצפה ממנו להחזיר לו את הוצאתו? הייתכן כי המוכר לא ידע מה שוויו האמיתי של הפריט שמכר ונפרד ממנו תמורת פרוטות? או שיש הסבר אחר?

הוא ניחש שיש כאן "תרגיל". כשפנה לאריק, הוא אישר שמדובר בפריט מזויף, וכי המוכר הודיע על כך מראש, כמתחייב. המוכר ייצר עותקים של הבולים המקוריים בעזרת מכונת צילום צבעונית רגילה, והוסיף חותמת מזויפת משנת 1845 כדי ליצור שימוש דוארי כביכול. הדיון שהתעורר בפורום על בולי סנט לואיס גירה את סקרנותו של אריק: הוא שוטט ברחבי אי-ביי, מצא את הזיוף הזה, ורכש אותו כמתנה עבור דבוש.

המעטפה - מתנתו היפה של אריק - צורפה לאוסף. כך היה לדבוש את בולי הדובים הראשונים בעולם! אמנם זהו חיקוי בלבד ולא הבולים "על באמת", אבל מבחינתו זוהי פרשה מרגשת, המשלבת פריט בולאי מיוחד עם סיפור יפה שמאחוריו חברות ואהבת הנתינה.

אגב, בשנת 1976 לכבוד יובל ה-200 של ארצות הברית הונפקה שם סדרה של חמישים בולים עם דגלי כל המדינות באיחוד. מובן שהבול המראה את הדגל של מיזורי נכלל באוסף, והפעם מדובר בעותק מקורי. גם בבול זה רואים את סמל המדינה עם שני הדובים, אבל בקטן.

לקוראים הרוצים להרחיב את הידע על בולי דובי סנט לואיס הנה קישור:
<http://www.gnomevillage.com/gNews/StampNews/StLouis.asp>

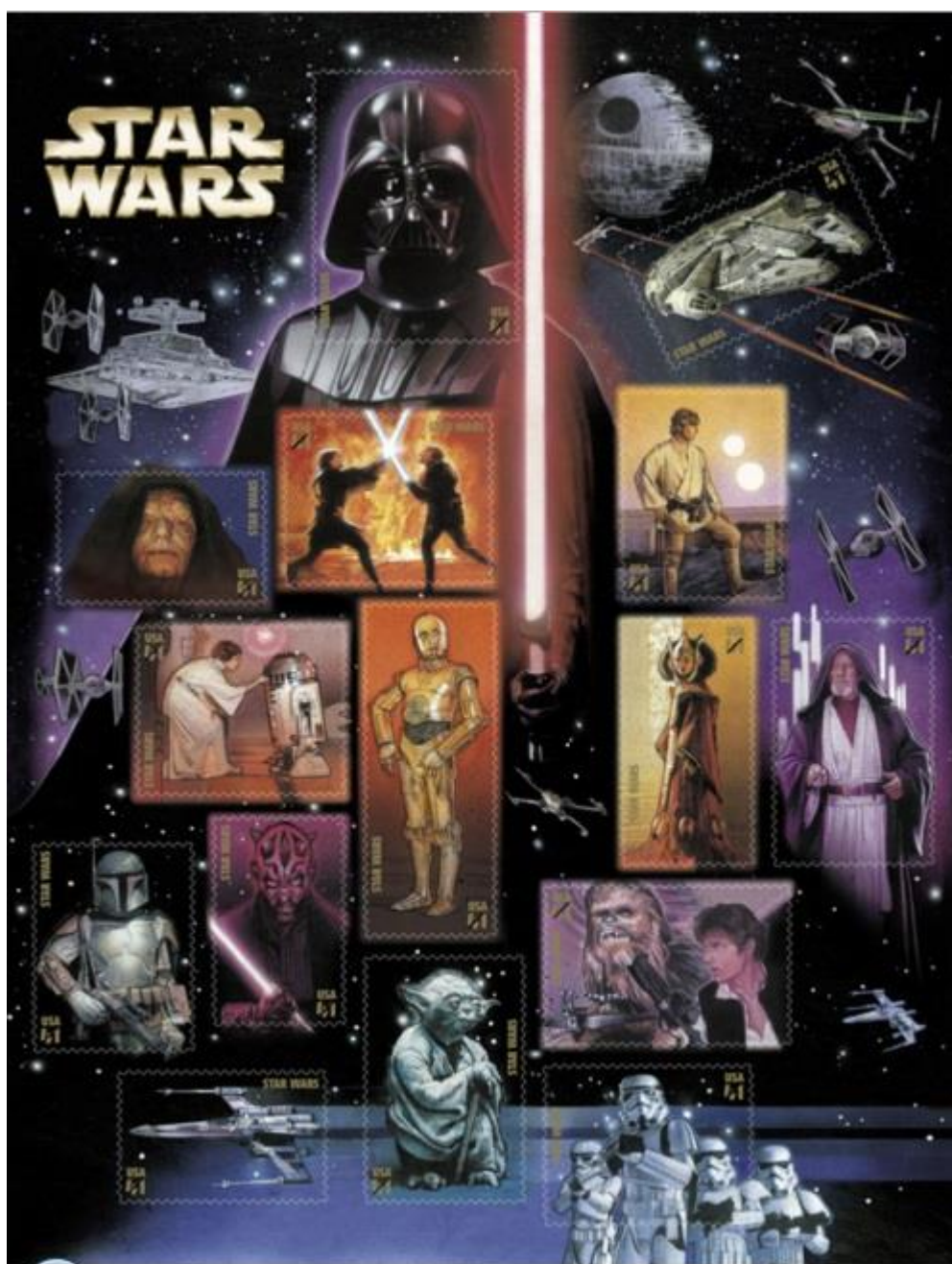
הנפקות מהעולם: מלחמת הכוכבים

ב-17.12.2015 הגיע לאקרנים הסרט השביעי בסדרת סרטי מלחמת הכוכבים. המערכת עוד לא ראתה את הסרט אבל מאז שיצא הוא שבר שיאי הכנסות בבת הקולנוע ונמצא בדרכו להיות שובר הקופות המצליח בכל הזמנים.

הדואר האנגלי הצטרף לחגיגה והנפיק סדרת בולים וגליונות מזכרת עם הדמויות האהובות מכל 7 הסרטים וגם גליונות מזכרת עם כלי רכב שהופיעו בסרטים:

הקדימו אותם ארצות הברית שהנפיקו ב-2007 גיליון בולים לרגל 30 שנים לשחרור הסרט הראשון בסדרה (שהיה בעצם הסרט הרביעי...). גם הגיליון הזה מכיל דמויות מ-2 הטרילוגיות:

מקווים שתהנו לצפות בסרט, ושהכח יהיה איתכם!

חידון מספר 91

איזו מדינה?

ארגון האומות המאוחדות (האו"ם) הנפיק סדרת בולים ארוכה של דגלי המדינות החברות בו.

של איזו מדינה הדגל הנראה בבול?

מי האיש?

מי האיש הנראה בבול?

באיזה תחום עסק?

מה הייתה תרומתו הגדולה במלחמת

העולם השניה?

איך הסתיימו חייו?

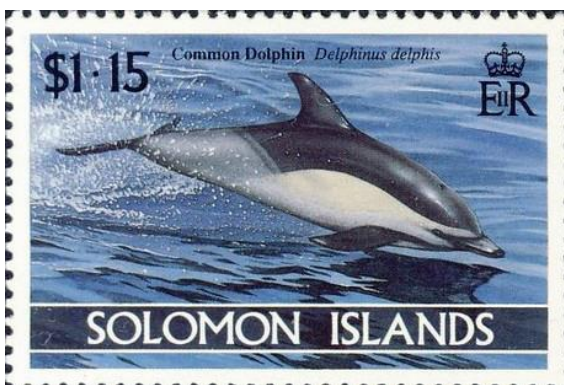
זהה את בעל החיים

מיהו בעל החיים הנראה בבול?

האם הוא דג?

הוא קרוב משפחה של איזה בעל

חיים?

את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 בינואר. הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

פתרון חידון מספר 90

איזו מדינה?

זהו דגל ברזיל: המלבן הירוק מסמל את יערות הגשם של ברזיל, המעוין הצהוב את מחצבי הזהב במדינה, והעיגול הכחול את שמי הלילה.

מי האיש?

מי האיש הנראה בבול הוא **אריך וייס**, אשר נודע בשם הבמה **הארי הודיני**. הודיני היה קוסם, אשר התפרסם במיוחד בשל מופעי ההיחלצות שלו, במהלכם נחלץ מאזיקים, שרשראות חבלים ומנעולים.

זהה את הציור

לפינינו ציורו של פאבלו פיקאסו "גרניקה". הציור מנציח את ההפצה הגרמנית על העיירה הבאסקית גרניקה בשנת 1937, במהלך מלחמת האזרחים בספרד.

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה שמו של אורי אמיגה בן ה-17. אורי זוכה בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

מכתבים למערכת – לכל תגובה, הצעה או שאלה ניתן לפנות אלינו בכתובת
nosonchik@gmail.com